

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Гуманітарний факультет
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор – проректор із
науково-педагогічної роботи

_____ Б.О. Коробко
« ____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалавра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 014 «Середня освіта»

(шифр і назва спеціальності)

**Полтава
2019 рік**

Робоча програма «Педагогіка» для студентів спеціальності 014 «Середня освіта». Складена відповідно до освітньої програми «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)», підготовки бакалавра.

Розробник: Купар М. С., викладач кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Погоджено

Керівник групи забезпечення спеціальності _____ (О.Л. Балацька)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального мовознавства та іноземних мов

Протокол від «10» вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри загального мовознавства та іноземних мов _____ (А.П.Болотнікова)

«10» вересня 2019 року

Схвалено навчально-методичною радою факультету

Протокол від « » вересня 2019 року № 2

Голова навчально-методичної ради факультету _____ (В.В.Чернишов)

« » вересня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання денна	форма навчання заочна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90			
Модулів – 1	Спеціальність <u>014 «Середня освіта»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	—
		Семестр	
		2-й	—
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції	
		16 год.	—
		Практичні, семінарські	
		14 год.	—
		Лабораторні	
		0 год.	—
		Самостійна робота	
		60 год.	—
Індивідуальна робота: 0			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60

2. Мета навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Педагогіка» є формування системи знань, умінь, навичок з навчання й виховання учнів, обґрунтування шляхів і умов ефективного впливу на їх особистісний розвиток, необхідних для ефективної діяльності вчителів.

Завдання:

- надання студентам знань теоретичних положень педагогіки;
- систематизація способів засвоєння, відтворення і тлумачення основних понять педагогіки;
- практичне оволодіння технікою керівництва процесом навчання й виховання;
- оволодіння ефективними шляхами впливу на розвиток особистості;
- формування професійно-педагогічної позиції, потреби у самовдосконаленні;
- формування освіченої, творчої особистості майбутнього вчителя.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є цикл теоретичних та практичних дисциплін: «Загальна педагогіка», «Історія педагогіки», «Педагогічна майстерність» тощо.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- основні поняття, терміни, концепції педагогіки;
- стан сучасної педагогічної думки на основі теоретичного опрацювання спеціальної літератури;
- специфіку предмета, завдання та методи педагогіки, її в системі гуманітарних наук;
- методи науково-педагогічних досліджень;
- вікові та індивідуальні особливості розвитку та виховання особистості;
- сутність основних напрямів всебічного розвитку особистості;
- методи стимулювання учнів до активної роботи над особистим розвитком та самовдосконаленням;
- особливості застосування методів виховання;
- особливості проведення колективних творчих справ;
- методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- методи навчання і особливості їх використання залежно від індивідуальних особливостей

учнів;

- різноманітні форми організації навчально-виховного процесу в школі;
- зміст, принципи та методичку особистісно орієнтованого, інтерактивного навчання й виховання;
- систему професійно важливих якостей вчителя.

уміти:

- вивчати індивідуальні особливості учнів і колективу, тобто використовувати діагностику;
- приймати рішення, передбачувати результат, поєднувати завдання виховання і розвитку особистості з урахуванням її можливостей;
- приваблювати учнів до теоретичної, практичної і дослідницької діяльності з урахуванням їх інтересів і можливостей;

- визначати за зовнішніми прикметами і вчинками дітей зміни в їх психічному стані, розуміти їх поведінку в конкретних життєвих ситуаціях;
- застосовувати методи і засоби навчально-виховної роботи для досягнення учнями найкращих успіхів в умовах диференціації;
- виявляти в навчальному предметі на різних рівнях його вивчення основні провідні ідеї, поняття, переконання для розвитку в учнів творчого мислення;
- самостійно аналізувати педагогічні дії;
- розробляти систему управління і самоуправління вихованців в залежності від мети виховання, інтересів, волі, бажань, здібностей дітей;
- поєднувати цілі дітей і цілі виховання, враховувати взаємовідношення, особисті симпатії і антипатії учнів в ході педагогічного процесу;
- дотримуватись в своїй діяльності професійно-педагогічних етичних норм;
- підтримувати й формувати сприятливий для успішної педагогічної діяльності соціальнопсихологічний клімат в колективі;
- попереджати й знаходити ефективні варіанти розв'язання педагогічних конфліктів.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Наприклад:

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: стандартизовані тести; командні проекти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; реферати та інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Теорія виховання.

Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину

Поняття про педагогіку. Виникнення і розвиток педагогіки. Предмет і завдання педагогіки. Педагогічна наука і педагогічна практика. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Методологія і методи педагогічних досліджень.

Тема 2. Проблема розвитку особистості та їх значення для виховання

Загальні закономірності розвитку особистості. Розвиток людини. Особистість, індивідуальність та індивід. Рушійні сили процесу розвитку особистості. Середовище, виховання та спадковість. Роль спадковості у людському розвитку. Проблема успадкування спеціальних задатків, інтелектуальних та моральних якостей.

Вплив середовища на процес формування особистості.

Роль виховання у розвитку людини і формуванні її особистості. Активна діяльність особистості як фактор її розвитку. Вікові кризи у розвитку особистості.

Тема 3. Сутність, зміст процесу виховання

Визначення поняття виховання. Поняття про процес виховання. Структура процесу виховання.

Мотиви виховання. Умови для ефективності процесу виховання. Мета виховання у цивілізованому суспільстві на сучасному етапі. Розвиток уявлень про виховання та його цілі.

Національне виховання. Головна мета національного виховання. Поняття про ідеал.

Суть змісту виховання у сучасній школі. Система актуальних виховних завдань (інтелектуальне, патріотичне, правове, моральне, художньо-естетичне, трудове, екологічне, фізичне виховання). Засвоєння соціального досвіду. Самовиховання учнів.

Тема 4. Основні закономірності та принципи виховання

Процес виховання як система. Особливості виховного процесу. Загальні закономірності процесу виховання. Принципи виховання. Характеристика принципів виховання.

Тема 5. Методи виховання

Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності. Методи стимулювання. Вибір методів виховання.

Тема 6. Формування колективу, його вплив на виховання особистості. Класний керівник.

Функції, напрями і форми роботи. Колектив як форма виховання. Учнівський колектив.

Розвиток дитячого колективу. Колектив і особистість. Педагогічне управління колективом.

Класний керівник. Функції, напрями і форми роботи. Позашкільні форми виховання.

Змістовий модуль 2. Теорія освіти і навчання. Школознавство.

Тема 7. Дидактика. Зміст освіти в структурі сучасної школи

Поняття про дидактику. Історія розвитку дидактики. Освіта як багатоаспектне поняття. Основні тенденції сучасної освіти. Стратегія розвитку освіти в Україні. Основні завдання дидактики.

Поняття про зміст освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі.

Тема 8. Структура та організація процесу навчання

Суть процесу навчання. Процес навчання як система. Цілі процесу навчання (цільовий компонент). Стимулювання процесу навчання (стимуляційно-мотивуючий компонент). Зміст навчального процесу (змістовий компонент). Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів (операційно-діяльнісний компонент). Контроль і регулювання навчально-пізнавальної діяльності (контрольно-регулювальний компонент). Оцінка і самооцінка якості оволодіння виучуваним матеріалом (оцінно-результативний компонент). Навчання, розвиток і виховання.

Тема 9. Закономірності, принципи і методи навчання

Історія проблеми. Класифікація закономірностей навчання. Поняття про принцип, правило.

Система дидактичних принципів. Поняття про методи навчання. Класифікація методів навчання. Методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Методи

стимулювання і мотивації учіння. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Бінарні методи навчання. Ситуаційний метод. Вибір методів навчання.

Тема 10. Форми організації навчання

Поняття про форми навчання. З історії форм організації навчання. Типи уроків, їх структура. Психолого-дидактичні та гігієнічні вимоги до уроку у загальноосвітньому навчальному закладі. Аналіз уроку. Визначення мети уроку. Основні критерії ефективності уроку. Планування уроків різних типів. Самоаналіз уроку. Нестандартні уроки. Допоміжні форми навчання.

Тема 11. Контроль та оцінювання. Диференційоване навчання в школі. Навчання обдарованих дітей. Відставання учнів у навчанні

Психолого-педагогічні вимоги до перевірки та оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний та заключний. Методи контролю: усний, письмовий, графічний, програмний. Особливості проведення контрольних робіт. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою оцінювання. Стимулююча та корекційна роль оцінки. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі оцінювання їх навчальних досягнень.

Тема 12. Управління загальноосвітньою школою

Принципи управління освітою. Структура управління освітою в Україні. Системний підхід до управління педагогічним процесом. Керівна діяльність адміністрації. Педагогічна рада школи. Функції директора школи та його заступників. Планування роботи у загальноосвітньому навчальному закладі. Оцінка ефективності управління загальноосвітньою школою.

Тема 13. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності

Інновації в освіті. Передовий педагогічний досвід і впровадження досягнень педагогічної науки. Педагогічне новаторство. Критерії педагогічних інновацій. Інноваційне середовище.

Тема 14. Сучасний учитель, його діяльність і професійне зростання

Учитель, його роль і значення у навчально-виховному процесі. Функції учителя. Науково-методична робота у загальноосвітньому навчальному закладі. Підвищення фахової кваліфікації педагогів.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 Загальні основи педагогіки. Теорія виховання												
Тема 1. Педагогіка в системі наук про людину	9	2				7						
Тема 2. Проблема розвитку особистості та їх значення для виховання	11	2	2			7						
Тема 3. Сутність, зміст процесу виховання	11	2	2			7						
Тема 4. Основні закономірності та принципи виховання	12	2	2			8						
Тема 5. Методи виховання	11	2	2			7						

Тема 6. Формування колективу, його вплив на виховання особистості. Класний керівник. Функції, напрями і форми роботи	11	2	2			7						
Разом за змістовим модулем 1	22	4	4			14						
Змістовий модуль 2. Теорія освіти і навчання. Школотзнавство.												
Тема 7. Дидактика. Зміст освіти в структурі сучасної школи	11	2	2			7						
Тема 8. Структура та організація процесу навчання	10	2				10						
Тема 9. Закономірності, принципи і методи навчання	2		2			5						
Тема 10. Форми організації навчання	12	4	4			15						
Тема 11. Контроль та оцінювання. Диференційоване навчання в школі. Навчання обдарованих дітей. Відставання учнів у навчанні	6	6	4			4						
Тема 12. Управління загальноосвітньою школою	5	3	4			2						
Тема 13. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності	6	4	2			4						
Тема 14. Сучасний учитель, його діяльність і професійне зростання	5	4	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	68	12	10			46						
Усього годин	90	16	14			60						

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
	Семінарські заняття не передбачені		

10. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількі
---	------------	--------

з/п		сть годин
1	Методологія та методи педагогічних досліджень	2
2	Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості	2
3	Організаційні форми виховної роботи	2
4	Виховна робота з педагогічно занедбаними дітьми. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні молоді	2
5	Загальні методи та принципи навчання	2
6	Проблемно-розвиваюче навчання	2
7	Організаційні форми навчання. Методична робота в школі	2
8	Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю	
9	Диференційоване навчання в школі. Навчання обдарованих дітей. Відставання учнів у навчанні	
10	Управління загальноосвітнім навчальним закладом. Планування та облік роботи школи	
Разом		14

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
	Лабораторні заняття не передбачені		

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання заліку за контрольними питаннями.

Питання

для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Виникнення, особливості, перспективи розвитку педагогічної професії. Професійна компетентність та педагогічна майстерність вчителя.	7	-
2	Виховання, приватне навчання і школи в Київській Русі. Володимир Мономах, Ярослав Мудрий. Школи Києво-Печерського монастиря.	7	-
3	Освіта та навчання на Русі в XIII - XV ст. "Майстри	7	-

	грамоти”		
4	Братські школи на Україні в ХУІ - ХУІІІ ст.	8	-
5	Видатні педагоги ХХ століття	7	-
6	Основні положення нормативних актів України про освіту	7	-
7	Основні підходи до проблеми виховання дітей у працях зарубіжних та вітчизняних вчених	7	-
8	Психологічна діагностика та прогнозування конфліктів в педагогічному колективі	10	-
Разом		60	-

13. Індивідуальні завдання не передбачені

14. Методи навчання

- словесні (лекція, бесіди, дискусії, консультації);
- наочні (демонстрація);
- практичні (самостійна робота);
- проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове);
- інтерактивні (евристична бесіда, проблемна лекція).

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота			Диференційований залік	Сума
<i>Змістовий модуль 1</i>	<i>Змістовий модуль 2</i> <i>Змістовий модуль 3</i>	Індивідуальні завдання		
		0	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 70 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 30 балів відводиться на залік (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності)..

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на практичних заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних практичних занять) – до 70 балів). Студент може отримати до 5 додаткових балів за виконання робіт, не передбачених навчальною програмою (активність на заняттях, наукову роботу, додатково написаний реферат тощо).

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється у формі письмового тесту відповідно до вимог Положення «Про організацію освітнього процесу в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Гладуш В.А. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни „Корекційна педагогіка”. – Д., 2013. – 42 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Бадмаев В.Ц., Малышев А.А. Психология обучения речевому мастерству. – М.: Гуманитарный центр ВЛАДОС, 1999. – 224с.

2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Вид. центр „Академія”, 2001. – 576с.
3. Введенская Л.А., Павлова Л.Г. Культура и искусство речи. – Р.-на-Дону: Феникс, 1998. – 576с.
4. Гойхман О.Я., Надеина Т.М. Основы речевой коммуникации: учебник для вузов/под ред проф.О.Я. Гойхмана.-М.:ИНФРА.-1997.-272с.
5. Громкова М.Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 415с. – (Серия «Педагогическая школа. XXI век».)
6. Дидактика средней школы / Под ред. М.Н.Скаткина. - М.,1982.
7. Дорошенко С.І. Основи культури і техніки усного мовлення. – Харків: „ОВС”, 2002. – 245с.
8. Крыжко В.В., Павлютенков Е.М. Основы менеджмента в образовании: теория, практика и психология успешного управления. – Запорожье: Просвіта, 2000. – 260с.
9. Пехота О.М., Старєва А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія. – 2- ге вид. доп. та перероб. – Миколаїв: Вид-во „Ліон”, 2007. – 272с.
10. Педагогика: Учеб. пособие для студ. пединститутов /Под ред. Ю.К.Бабанского. – М.: Просвещение, 1988. – 608 с.
11. Педагогика: Учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений /Под ред. Б.Т.Лихачева. – М.: Прометей, 1993. – 527с.
12. Педагогіка: Навч. посіб. / Н.Є. Мойсеюк. – Вінниця: Універсум-Вінниця, 1998. – 348 с.
13. Педагогика. Новый курс: Учеб. для студ. пед. вузов: В 2 кн. /Сост. И.П.Подласый. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. – 576с.
14. Педагогіка: Підруч. для студ. пед. ін-тів /За ред. Ярмаченка М. Д. – К.: Вища шк., 1986. – 543с.
15. Педагогіка: Навч. посібник /В.М.Галузьяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 3-є вид., випр. і доп. – Вінниця: ДП „Державна картографічна фабрика”, 2006. – 400с.
16. Педагогічна майстерність: Підручник /І.А.Зязюна, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін./ За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища шк., 1997. – 349с.
17. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія /С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк, П.М.Воловик та ін.; За ред. С.О.Сисоєвої. – К.: ВПОЛ, 2001. – 502 с.
18. Пехота Е.Н. Индивидуальность учителя: теория и практика. – Николаев, 1996. – 144 с.
19. Пискунов А. И. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов /Сост. и авт. ввводных статей А.И. Пискунов. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1981. – 528 с.
20. Платов В. Л. Деловые игры: разработка, организация и проведение: Учеб. – М.:Политиздат,1991. – 245с.
21. Савостьянов А.И. Техника речи в профессиональной подготовке учителя. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 144с.
22. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підруч. для студ. пед. ф-тів. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.
23. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.
24. Семиченко В.А. Психология общения. – К.: Центр «Магистр – S», 2001. – 152с.
25. Семиченко В.А. Психология речи. Учеб. Пособие. – К.: «Магистр- S», 2002. – 112с.
26. Ситниченко Л.А. Першоджерела комунікативної філософії. - К.: Либідь, 1996. – 176 с.
27. Щекин Г. В. Как эффективно управлять людьми. Психология кадрового менеджмента. – К., 1999. – С. 142 – 350.

Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. - К.: Київс-й держ.ун-т, 1993. - 220 с.
2. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. - К.: Освіта, 1991. - 110 с.
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
4. Выбор методов обучения в школе /Под ред. Ю.К.Бабанского.- М.: Педагогика, 1981.- 176 с.
5. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении: О коллективном способе учеб. работы: Кн. для учителя. - М.: Просвещение, 1991.- 192 с.
6. Елканов С.Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя: Учеб. пособ. для студентов педагогических институтов. - М.:Просвещение,1989.- 189 с.
7. Закон України "Про вищу освіту"
8. Закон України "Про освіту" від 25 березня 1996 р. № 100/96-ВР.
9. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: Кн. для учителя.-М.: Просвещение, 1987.- 190 с.
10. Кондрашова Л.В. Методика подготовки будущего учителя к педагогическому взаимодействию с учащимися: Учеб. пособие. - М.:Прометей МГПИ им.В.И.Ленина, 1990. - 160 с.
11. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. - М. :Педагогика, 1981. - 185 с.
12. Львова Ю.Л. Творческая лаборатория учителя: Кн. для учителя.-3-е изд. перераб. и доп. - М.: Просвещение, 1992.- 224 с.
13. Моделирование пед. ситуаций. Под ред. Ю.Н.Кулиткина й Г.С.Сухобской. – М., 1981.
14. Наказ Мінісвіти України від 04.03.1998 р. № 86 "Про введення в дію "Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) та про нормативне і навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою".
15. Наказ Мінісвіти України від 02 червня 1993 р. № 161 "Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах"
16. .Освітні технології: Навч. – метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001.- 256 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 "Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)".
18. Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах у 2002/2003 навчальному році // МОН України. Лист № 1/9 – 304 від 17.06. 2002р.
19. Ротенберг В.С., Бондаренко С.М. Мозг. Обучение. Здоровье: Кн.для учителя. - М.: Просвещение, 1989. - 239 с.: ил

19. Інформаційні ресурси (електронні версії в НТБ ПолтНТУ)

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова - www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.

4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу:
<http://osvita.in.ua/index.php?option>. Загол. з екрана.